

**Recenze na knihu S. Runcimanu „Sicilské nešpory“
(The Sicilian Vespers)**

Sicilské nešpory“ – je kniha napsaná anglickým dějepiscem S. Runcimanem, která je věnovaná velké události ve středověké evropské historii XIII. st. – povstání obyvatelstva Sicílie proti vládě Francouzů, známé pod názvem „Sicilské nešpory“ v roce 1282.

S. Runciman je autor knih zabývajících se především dějinami středověku: „Pád Cařihradu“, „Historie křížových výprav“, „Dějiny první Bulharské říše“. „Sicilské nešpory“ byla spojením mezi historií jednotlivých středomořských zemí. Runciman jen částečně věnoval pozornost právě nešporům, má zájem o historii celého Středomoří. Dá se říci, že autor napsal historii mezinárodních vztahů v Evropě v 13. st. Zkoumá události, které se odehrály ve Francii, Německu, Anglii, Itálii a Španělsku. Na stránkách této knihy se můžeme setkat s neznámějšími postavami středověké Evropy - německý císař Fridrich II. Štaufský, Rudolf I. Habsburský, byzantský císař Michael Palaiologos, Ludvík IX. Francouzský a Karel I. z Anjou.

Události 30. března 1282 měli dlouhou prehistorii. V 13. století, celou Itálii roztrhávali na části Svatý stolec a němečtí císaři. Nejvyšší bod napětí byl dosažen během panování císaře Fridricha II. v letech 1220-1250. Prakticky v každém městě a v každém regionu existovali strany jeho přívrženců a stoupců papežství. Řím, po smrti Fridricha II, se rozhodl zavolat na pomoc mocného spojence - Karla I. z Anjou, bratra krále Ludvíka IX. Francouzského. Králem Sicílie se stal Karel. On toužil po moci, když viděl úspěchy svého bratra. Cesta k trůnu byla krutě ušlapaná po hlavách konkurentů, povstání, včetně Sicílie, bylo surově potlačeno. Ve svých snech, chtěl nový král vytvořit svůj vlastní Středomořský stát, proto plánoval podřídit si Byzanc a Jeruzalém.

Bylo jasné, že na tento velký projekt bude potřeba mnoho peněz. Karel se rozhodl držet se daňového systému svého předchůdce, Fridricha II., i když slíbil papežovi snížit finanční tlak na obyvatelstvo. Kromě toho Francouzi zkonfiskovali část země místního obyvatelstva a rozdělili ji mezi svými stoupci a krajany. Na závěr, Karel uspořádal země, spravoval obchod, postavil silnice, loďstvo. Ale Italové nemohli porozumět kruté vládě, zejména proto, že hlava státu byl cizinec. A všechny vyšší úřady zastávali Francouzi nebo Provensálci.

V roce 1281 král opět výrazně posílil svou politickou pozici. Výrazně zlepšil svou finanční situaci. Zdálo by se, že je čas se připravovat na rozsáhlou kampaň proti Konstantinopoli. V dubnu 1282 nastalo spojenectví s účastí Benátčanů a římského císaře Filipa. Ve stejný čas Papež všemi možnými způsoby tlačil na zástupce Byzance, nutil je ke kapitulaci. Byzantský císař Michael, který byl ze všech stran obklopen nepřáteli, s hrůzou očekával na jaře 1282, kdy armáda Karla opustí italský přístav.

Na počátku roku 1282 Karel I. z Anjou byl nepochybně největší panovník v Evropě. Byl uveden králem Sicílie, Jeruzaléma a Albánie, Hrabětem Provence, Forcalquier, Anjou a Maine, regentem Achajského knížectví, suzerenem Tuniska a senátorem Říma. Vnuk se připravoval k získání Arelatského království. Nicméně král zapomněl na své vnitřní nepřátele. Oni, včetně vyhnanců ze Sicílie, sídlili v Barceloně.

Sicilané se osobně setkali s Michaelem v Konstantinopoli. Císař dal Italům velkou sumu peněz. Spiklenci přitahovali na svou stranu Papeže. Výsledkem byl dopis duchovní osobě králi Pedru Aragonskému, ve kterém byla poskytována plná moc o osvobození Sicílie od francouzské vlády. Jako výsledek, touto dobou Karel připravoval kampaň proti Byzantské Říši, ale proti němu se připravovala kampaň Aragonců, bohatě vybavovaný zlatem z Konstantinopole.

Hlavním cílem spiknutí bylo vyvolat domácí nepokoje v Itálii. Ale tady v její kontinentální části velké nespokojenosti o činnosti Karla nepocítovali. Žil v Neapoli a kontroloval ekonomii v okolí, kde byly vysoké daně, ale rekonstruovali se přístavy, obchod se rozvíjel, a Italové ještě získávali funkce, i když v jiném vlastnictví. Úplně jiná situace byla v Sicílii. Král nevěřil místnímu lidu kvůli povstání na začátku jeho panování. V regionu ekonomika nebyla podporována. Na ostrově bylo také mnoho Řeků, kteří nechtěli podporovat krále v jeho kampani proti svým soukmenovcům. Karel nevezal v úvahu, že Sicilané byli nejlepší spiklenci v Evropě, nezůstaly ani žádné záznamy o organizování spiknutí.

Velikonoce přišli brzy, 29. března 1282. Sicílie vypadala uvolněně tím spíš, že v přístavu Messina královská námořní flotila byla v plné bojové pohotovosti. Na straně francouzského lidu nezaznamenali žádné nepřátelství, ale za tradičními písněmi a tanci se skrývala napjatá atmosféra. V hlavním městě království, Palermo, před kostelem Ducha Svatého, se občané připravovali na večerní bohoslužbu. Ale pak se najednou objevila delegace francouzských úředníků, kteří se rozhodli účastnit se na festivalu. Jeden královský seržant vytáhl z davu mladou ženu. To nemohl vydržet její manžel, který bodl nožem pachatele. Francouzi spěchali potrestat Sicilana, ale najednou se objevili uprostřed rozhněvaných a ozbrojených občanů. Bití cizinců bylo krátké a krvavé - ani jeden z nich nepřežil. Mezitím, zvon kostela Ducha Svatého, stejně jako ostatní kostelní zvony zazvonil na nešpory. S tímto zvukem hlasatel běžel ulicemi města a vyzýval k povstání. Okamžitě se začali všude objevovat rozzuření ozbrojení muži, kteří začali vraždit Francouze jeden za druhým. Nelitovali dokonce i místní ženy, které byli vdané za zástupce krále.

Když se Karel dozvěděl o událostech na Sicílii, rozzuřil se. Protože jeho kampaň proti Konstantinopoli bude odsunuta. Král nejprve nedocenil závažnost toho, co se děje, věřil, že místodržící se vypořádá s hrstkou povstalců. Král začal ochraňovat své království. Kampaň proti Byzanci byla zrušena, všechny síly nahromaděné v italských přístavech byly poslány do Messinské úžiny. V čele armády byl sám Karel.

Spiklenci doufali, že pomůže Aragonie. Ale Pedro plánoval útok na Sicílii po odchodu Karla do Byzance, a proto se povstání nehodilo do jeho plánů. Aragonie poslala jejich nahromaděné síly do Alžírsko pod záminkou křížové výpravy. Lstivý král očekával delegace Sicilanů, kteří mu sdělili, aby se stal vládcem. 30. dubna 1282 Aragonské se vojsko vylodilo na ostrově. Povstání se změnilo na válku. Za pět dní byl Pedro korunován, a Karel brzy rozvážně vstoupil na pevninu Itálie, ale nebyl schopen porazit Messinu.

Následujících několik let proběhlo v bitvách – Itálie se ponořila do chaosu. V 1285, Karel z Anjou zemřel, a následně Pedro Aragonský, což dále zkomplikovalo politickou situaci. Válka trvala až do 1302, kdy unavené strany podepsali mírovou smlouvu, která dala Sicílii nezávislost od dynastie Angevin.

Sicilské nešpory jsou jasnou stránkou v historii ostrova. Touha místních lidí po svobodě pomohla vyhrát válku. Sicilané opakovaně oznamovali, že nebudou podporovat kompromisní řešení, které je vrací k francouzské moci. V důsledku nového století byla Sicílie svobodným a nezávislým královstvím, i když nebyla bohatá a nehrála roli v politice Evropy. Události v 1282 radikálně změnili osud Evropy, protože veliká Středomořská říše Karla z Anjou se tak neuskutečnila.

Kniha „Sicilské nešpory“, je jedno z mých nejoblíbenějších děl středověké historie - je dramatické, strhující, spojující spoustu klíčových hráčů v Evropě na konci 13. století, a Runciman vypráví příběh velmi dobře. Obrovský počet postav stačí, aby potřeboval několik genealogických stromů rodinných dynastií, a byl schopen dobře vybalancovat a popsat tak, aby se vše nezdálo příliš složité. Pokud chcete vědět, co se dělo ve Středozezemním moři během pozdního středověku, je to skvělá kniha na čtení.

Knihám S. Rancimena je přivlastněna obraznost vyprávění, podrobný a barevný popis detailů, což je dělá dostupnými pro širší publikum. Není výjimkou ani "Sicilské nešpory", která je napsaná takovým způsobem, aby mohla vyjádřit vášeň, tragédii a majestátnost probíhajících událostí.

Všechny problémy, které byli základem vyprávění Runcimana, byly perfektně ukázány. Kniha "Sicilské nešpory" je výborně napsaná a slouží jako vynikající úvod do politických událostí, které převládaly ve Středozezemním moře v druhé polovině 13. století.

Runciman, Steven, *The Sicilian Vespers*, Cambridge: Cambridge University Press, 1958, ISBN 0-521-43774-1.